

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ**

**ZASADY POSTĘPOWANIA JEDNOSTEK
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PODEJRZENIA
ZAGROŻENIA CHOROBAМИ SZCZEGÓLNIIE
NIEBEZPIECZNYMI I WYSOCE ZAKAŻNYMI**

STYCZEŃ 2015

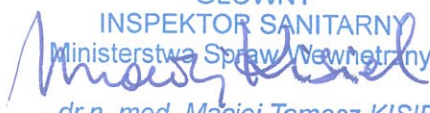
Warszawa, dnia 19 stycznia 2015 r.

Akceptuję:

gen. brygadier Wiesław LEŚNIAKIEWICZ

Komendant Główny
Państwowej Straży Pożarnej

Akceptuję:

**GŁÓWNY
INSPEKTOR SANITARNY
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych
dr n. med. Maciej Tomasz KISIEL**

.....
Główny Inspektor Sanitarny
Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

**ZASADY POSTĘPOWANIA JEDNOSTEK
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PODEJRZENIA ZAGROŻENIA
CHOROBAМИ SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNYMI I WYSOCE
ZAKAŻNYMI**

„BIOHAZARD”

Warszawa, styczeń 2015

SPIS TREŚĆ:

1. Oznaczenia i skróty użyte w dokumencie.	4
2. Wstęp	6
3. Dysponowanie Jednostek PSP do zdarzeń, w których występuje zagrożenie czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.	7
4. Wyposażenie sprzętowe dla wytypowanych SGR CHEM-EKO rekomendowane przez GIS MSW związane z udziałem w zdarzeniach, w których występuje zagrożenie czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.	8
4.1. Wyposażenie osobiste ratownika.	8
4.2. Preparaty myjące i dezynfekcyjne.	9
4.3. Sprzęt wykorzystywany do prowadzenia dekontaminacji przy zdarzeniach związanych z występowaniem zagrożeń czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.	9
5. Udział Jednostek PSP w zdarzeniach w których występują zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4 realizowany jest w ramach:	10
5.1. Nadzoru	10
5.2. Rozpoznania i oceny miejsca zdarzenia	11
5.3. Przygotowanie miejsca do prowadzenia działań	11
5.4. Dekontaminację miejsc	11
5.5. Przeprowadzenie dekontaminacji SiS służb	12
5.6. Przeprowadzenie dekontaminacji sprzętu	13
6. Utylizacja odpadów po akcyjnych	13
7. Załączniki:	
Nr 1 Wykaz Specjalistycznych Grup Ratownictwa Chemiczno - Ekologicznego PSP wytypowanych do realizacji zadań, związanych z wystąpieniem zdarzenia związanego z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.	
Nr 2 Metody dezynfekcji i zasady doboru preparatów dezynfekcyjnych w przypadku postępowania na wypadek wystąpienia podejrzenia zagrożenia chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi.	
Nr 3 Wzór oznakowania odpadu.	
Nr 4 Wzór karty przekazania odpadu.	
Nr 5 Przeprowadzenie dekontaminacji SiS służb biorących udział w zdarzeniach związanych z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.	

Nr 6 Standard i normatyw minimalnego wyposażenia SGR CHEM - EKO
wyznaczonej do realizacji działań związanych z zagrożeniem czynnikami
biologicznymi z grupy 3 lub 4.

Nr 7 Zagrożenia biologiczne – wykaz biologicznych czynników chorobotwórczych.

1. Użyte na potrzeby dokumentu „Zasady postępowania jednostek PSP w przypadku wystąpienia podejrzenia zagrożenia chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi” określenia i skróty oznaczają:

- **patogeny szczególnie niebezpieczne** - biologiczne czynniki chorobotwórcze zakwalifikowane do szkodliwych czynników biologicznych grupy 3 lub 4 zagrożenia czynnikami biologicznymi zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716, z późn. zm.) oraz inne nowo pojawiające się biologiczne czynniki chorobotwórcze, które mogą wywoływać choroby szczególnie niebezpieczne i wysoce zakaźne.
- **choroba szczególnie niebezpieczna i wysoce zakaźna** – choroba zakaźna łatwo rozprzestrzeniająca się, o wysokiej śmiertelności, powodująca szczególne zagrożenie dla zdrowia publicznego i wymagająca specjalnych metod zwalczania, w tym m.in. cholera, dżuma, ospa prawdziwa, wirusowe gorączki krwotoczne;
- **osoba skażona** – osoba na której ciele lub odzieży znajdują się lub mogą się znajdować patogeny należące do 3 lub 4 grupy zagrożenia biologicznego;
- **dekontaminacja** - proces mający na celu usunięcie lub unieszkodliwienie biologicznych czynników chorobotwórczych. Obejmuje mycie, dezynfekcję, a w przypadku przedmiotów również ich sterylizację;
- **dekontaminacja wstępna** – ujęta w rozporządzeniu MSWiA z dnia 18 lutego 2011r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego;
- **ratownik** - strażak PSP;
- **nadzór epidemiologiczny**(na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r., poz. 947, z późn. zm).
- obserwację osoby zakażonej lub podejrzaną o zakażenie, bez ograniczeń jej swobody przemieszczania się, wykonywanie badań sanitarno-epidemiologicznych u tej osoby w celu wykrycia lub potwierdzenia rozpoznania choroby zakaźnej oraz zebranie, analizę i interpretację informacji o okolicznościach i skutkach zakażenia;
- **GIS MSW** – Główny Inspektor Sanitarny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych;

- **PIS MSW** – Państwowa Inspekcja Sanitarna MSW na obszarze województwa;
- **PIS** – właściwy Państwowy Inspektor Sanitarny (powiatowy, wojewódzki, graniczny inspektor sanitarny).
- **PSP** – Państwowa Straż Pożarna;
- **WCZK** – wojewódzkie centrum zarządzania kryzysowego;
- **SK KW PSP** – stanowisko kierowania Komendanta Wojewódzkiego PSP;
- **RCB** – Rządowe Centrum Bezpieczeństwa;
- **SK KM/KP PSP** – stanowisko kierowania Komendanta Miejskiego / Komendanta Powiatowego PSP;
- **SGR CHEM-EKO** – Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno – Ekologicznego w PSP;
- **SiS** – siły i środki.

2. Wstęp.

Do działań związanych z zagrożeniem chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi, dysponowanie Jednostek PSP ma charakter **wspomagający** działania służb i instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia publicznego przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2013 r., poz. 947, z późn. zm).

Jednostki PSP mogą być dysponowane tylko po dokonaniu przez PIS oceny i zakwalifikowaniu bieżącego zdarzenia jako zdarzenie związane z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4 (opisanych w załączniku nr 7).

PSP prowadzi działania pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej MSW w przypadku:

- a. Prowadzenia dekontaminacji sił i środków MSW zaangażowanych w działania związane z zagrożeniem chorobami szczególnie niebezpiecznymi i wysoce zakaźnymi po dokonaniu oceny i zakwalifikowaniu bieżącego zdarzenia jako zdarzenie związane z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, przez właściwego PIS;
- b. Potrzeby przeprowadzenia dekontaminacji miejsc wskazanych przez PIS w przypadku realnego zagrożenia epidemiologicznego, po dokonaniu oceny i zakwalifikowaniu bieżącego zdarzenia, jako zdarzenie związane z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, przez właściwego PIS.
- c. Przekazania zapotrzebowania na wsparcie PIS przez wyznaczone siły i środki PSP do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, które występuje do SK KW PSP o ich zadysponowanie.

PSP nie jest przewidywana do prowadzenia działań w:

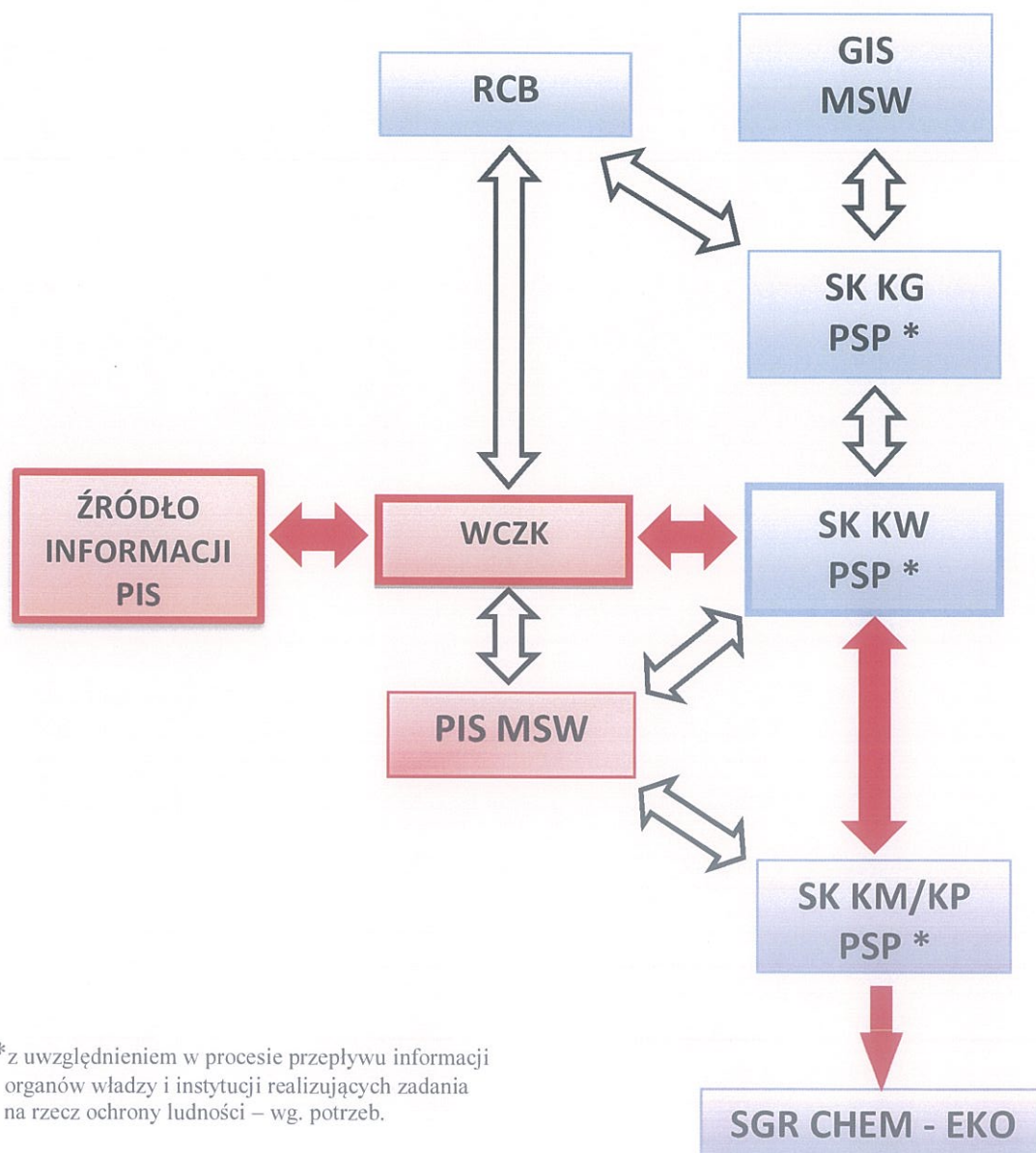
- a. Podmiotach leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych zobligowanych do zapewnienia działań wymienionych w Art.11 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;
- b. Infrastrukturze Państwowego Ratownictwa Medycznego;
- c. Na terenie lotnisk oraz portów lotniczych.

3. Dysponowanie Jednostek PSP do zdarzeń związanych z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.

Do zdarzeń, związanych z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4 mogą być dysponowane **wyznaczone** – Specjalistyczne Grupy Ratownictwa Chemicznego – Ekologicznego PSP (SGR CHEM-EKO), posiadające przeszkolenie oraz wyposażenie sprzętowe. Wykaz SGR CHEM-EKO przedstawia załącznik nr 1.

Proces dysponowania odbywa się zgodnie z zasadami dysponowania sił i środków PSP oraz z uwzględnieniem procesu przepływu informacji pomiędzy zaangażowanymi w działania służbami i instytucjami realizującymi zadania na rzecz ochrony ludności.

Algorytm obiegu informacji przedstawia schemat:

4. Wypożyczenie sprzętów dla wytypowanych SGR CHEM-EKO rekomendowane przez GIS MSW związane z zdarzeniem wynikającym z zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, przedstawione w załączniku nr 6.

4.1. Wypożyczenie w sprzęt ochrony osobistej ratownika.

Podstawowe wyposażenie sprzętowe oparte jest na wyposażeniu Specjalistycznych Grup Ratownictwa Chemicznego - Ekologicznego opisane w zatwierdzonych przez Komendanta Głównego PSP w roku 2012 (z późniejszymi zmianami) „Zasadach organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w krajowym systemie ratowniczo – gaśniczym”. Zalecane przez Głównego Inspektora Sanitarnego MSW zabezpieczenie ratownika, związane ze zdarzeniami wynikającymi z zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, powinno zawierać:

- jednoczęściowy kombinezon klasy III, typ 3 B (zalecany z materiału Tychem F) – jednorazowego użytku (przeznaczony do utylizacji);
- pełnotwarzowa maska- wielokrotnego użytku po przeprowadzonej dezynfekcji;
- filtry lub filtropochłaniacze typu P klasy 3, do masek - jednorazowego użytku (przeznaczone do utylizacji);
- rękawice chemoodporne zewnętrzne - jednorazowego użytku (przeznaczone do utylizacji);
- rękawice ochronne nitrylowe wewnętrzne - jednorazowego użytku (przeznaczone do utylizacji);
- buty chemoodporne - wielokrotnego użytku po przeprowadzonej dezynfekcji.

Stosowanie odzieży ochronnej, zalecanej przez Głównego Inspektora Sanitarnego MSW, odbywa się na zasadach obowiązujących w PSP z uwzględnieniem wykorzystania dodatkowych rękawic ochronnych nitrylowych pod rękawice właściwe. Połączenie pomiędzy maską a kapturem kombinezonu, nogawkami a butami oraz rękawem kombinezonu a rękawicą zewnętrzną, zaleca się dodatkowo uszczelnić taśmą samoprzylepną wodoodporną.

4.2. Preparaty myjące i dezynfekcyjne.

W celu przeprowadzenia dekontaminacji miejsc potencjalnie skażonych biologicznymi czynnikami chorobotwórczymi, wykorzystywane mogą być tylko preparaty myjące i dezynfekcyjne wskazane przez PIS MSW na etapie doposażenia jednostek PSP, z podaniem ich ilości i rodzaju. Przy wykorzystaniu preparatów, należy uwzględnić:

- właściwości bójcze preparatu dezynfekcyjnego
- zalecenia producenta zawarte w instrukcji użycia i karcie charakterystyki produktu;
- charakter miejsc, materiałów i powierzchni, które mogły ulec skażeniu;
- ilość i rodzaj widocznego materiału biologicznego (krew, wymiociny, plwocina, kał, mocz);
- metodę prowadzonej dekontaminacji.

Główny Inspektor Sanitarny MSW rekomenduje preparaty zgodnie z metodyką oraz zasadami przedstawionymi w załączniku nr 2. Preparaty znajdujące się na wyposażeniu SGR CHEM – EKO winny występować w ilościach określonych w załączniku nr 6.

4.3. Sprzęt wykorzystywany do działań związanych z prowadzeniem dekontaminacji przy zdarzeniach wynikających z zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4.

4.3.1. Dekontaminacja powierzchni i pomieszczeń bez widocznych zanieczyszczeń materiałem biologicznym:

- jednorazowe ściereczki do dezynfekcji powierzchni;
- urządzenie do dezynfekcji metodą zamgławiania.

4.3.2. Dekontaminacja powierzchni i pomieszczeń zanieczyszczonych materiałem biologicznym

- jednorazowe, higroskopijne ściereczki do zebrania materiału biologicznego z powierzchni zanieczyszczonych;
- sprzęt do zbierania widocznych zanieczyszczeń (np. szczotka, szufelka, ścierka, mop, wiadro, worki czerwone);
- urządzenie do dezynfekcji metodą zamgławiania;
- urządzenia do ręcznej aplikacji produktów biobójczych.

4.3.3. Sprzęt do dekontaminacji powierzchni otwartych:

- sprzęt do zbierania widocznych zanieczyszczeń (np. szczotka, szufelka, ścierka, mop, wiadro, worki czerwone);
- urządzenia do ręcznej aplikacji produktów biobójczych.

4.3.4. Sprzęt i wyposażenie do zabezpieczenia odpadów potencjalnie niebezpiecznych:

- worki czerwone na odpady medyczne wraz z zaciskami;
- pojemnik twardo-ścienny;
- oznakowanie pojemnika z odpadami – wzór oznakowania w załączniku nr 3;
- karta przekazania odpadu – wzór wg załącznika nr 4;

4.3.5. Sprzęt niezbędny do rozwinięcia ciągu dekontaminacyjnego do dekontaminacji ratowników zabezpieczonych wg pkt. 4.1, przedstawiony w załączniku nr 5.

4.3.6. Minimalne wyposażenie SGR CHEM-EKO wyznaczonej do realizacji działań związanych ze zdarzeniami wynikającymi z zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, przedstawione w załączniku nr 6.

5. Udział Jednostek PSP w zdarzeniach wynikających z zagrożenia czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, realizowany w ramach:

5.1. Nadzoru:

5.1.1. Nadzór nad działaniami jednostek PSP w tym zakresie, prowadzony jest przez Państwową Inspekcję Sanitarną MSW. Nadzór rozumiany jest jako proces proponowanych, uzgodnionych działań oraz ich realizacji, a w szczególności staranności w procesie przygotowania i realizacji dekontaminacji oraz po wykonaniu zadania.

5.1.2. Dokonanie rozpoznania i wskazanie miejsca do przeprowadzenia dekontaminacji, po narażeniu na patogeny z grupy 3 lub 4 zagrożenia biologicznego, ustala PIS MSW w uzgodnieniu z dowódcą SGR CHEM-EKO odpowiedzialnym za działania PSP. Proces przygotowania miejsca do dekontaminacji odbywa się pod nadzorem PIS MSW.

5.1.3. Jednym z etapów nadzoru epidemiologicznego jest tworzenie dokładnych imiennych list osób uczestniczących bezpośrednio w działaniach. Do zadań PIS MSW należy także prowadzenie nadzoru epidemiologicznego przez

okres zależny od rodzaju czynnika biologicznego, po zakończeniu działań. Nadzór epidemiologiczny dotyczy zarówno funkcjonariusza, jak i ewentualnie jego rodziny lub innych osób mających z nim codzienny kontakt w zależności od oceny sytuacji przez PIS MSW, we współpracy z PIS.

5.1.4. W przypadku narażenia ratownika na kontakt z patogenem z grupy 3 lub 4 zagrożenia czynnikami biologicznymi (np. rozszczelnienie kombinezonu) decyzję o zastosowaniu wobec niego kwarantanny podejmuje PIS MSW.

5.2. Rozpoznanie i ocena miejsca zdarzenia dokonana przez PIS MSW/ PIS we współpracy z PSP i Policją.

5.3. Przygotowanie miejsca do prowadzenia działań (w tym przygotowanie ciągu dekontaminacyjnego) uzgodnionego z PIS.

5.4. Dekontaminację miejsc w których przebywały osoby podejrzane o zachorowanie lub chore na chorobę szczególnie niebezpieczną i wysoce zakaźną, wskazanych przez PIS i pod jej nadzorem w szczególności:

5.4.1. dekontaminacja powierzchni i pomieszczeń bez widocznych zanieczyszczeń materiałem biologicznym:

- małe powierzchnie (np. blaty, klamki, poręcze foteli których dotykała osoba podejrzana) przetrzeć jednorazowymi ściereczkami do dezynfekcji powierzchni;
- w pomieszczeniu zastosować urządzenie do dekontaminacji metodą zamgławiania.

5.4.2. dekontaminacja powierzchni i pomieszczeń zanieczyszczonych materiałem biologicznym:

- przy użyciu jednorazowych, higroskopijnych ściereczek zebrać materiał biologiczny z powierzchni zanieczyszczonych. Do zbierania widocznych zanieczyszczeń można użyć także takiego sprzętu jak np. szczotka, szufelka, ścierka, mop, wiadro;
- po zebraniu materiału biologicznego powierzchnię poddać dezynfekcji;
- zebrany materiał biologiczny i sprzęt, który miał z nim kontakt umieścić w czerwonym worku, szczelnie zamknąć i z zewnątrz dekontaminować;

- worek z odpadami umieścić w drugim czerwonym worku, szczelnie zamknąć, dekontaminować;
- odpady umieścić w twardo-ściennym pojemniku, zamknąć, pojemnik wyraźnie oznakować (zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3);
- sporządzić kartę przekazania odpadów (zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 4);
- zabezpieczone odpady w uzgodnieniu z zarządcą obiektu / terenu złożyć w wyznaczonym miejscu na terenie akcji, pod nadzorem lub w zamkniętym pomieszczeniu, do czasu ich odbioru;
- w pomieszczeniu zastosować urządzenie do dekontaminacji metodą zamgławiania;
- w zależności od decyzji PIS można stosować inne urządzenia do aplikacji produktów biobójczych.

5.4.3. dekontaminację powierzchni otwartych:

- do zbierania widocznych zanieczyszczeń można użyć takiego sprzętu jak np. szczotka, szufelka, ścierka, mop, wiadro, ewentualnie użyć jednorazowych, higroskopijnych ściereczek;
- zebrany materiał biologiczny i sprzęt, objęty potencjalnym zagrożeniem umieścić w czerwonym, worku, szczelnie zamknąć i z zewnątrz dekontaminować;
- worek z odpadami umieścić w drugim czerwonym worku, szczelnie zamknąć, dekontaminować;
- odpady umieścić w twardo-ściennym pojemniku, zamknąć, pojemnik wyraźnie oznakować (zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3);
- sporządzić kartę przekazania odpadów (zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 4);
- zabezpieczone odpady w uzgodnieniu z zarządcą obiektu/ terenu złożyć w wyznaczonym miejscu na terenie akcji, pod nadzorem lub w zamkniętym pomieszczeniu, do czasu ich odbioru przez instytucję zobowiązaną umową.

- zastosować urządzenie do nanoszenia preparatu dekontaminacyjnego na duże powierzchnie.

5.4.4. dekontaminację ratowników zabezpieczonych wg zasad ujętych w pkt. 4.1. oraz w załączniku nr 5.

5.5. Przeprowadzenie dekontaminacji SiS służb biorących udział w zdarzeniach, związanych z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, na zasadach opisanych w załączniku nr 5.

5.6. Przeprowadzenie dekontaminacji sprzętu służb biorących udział w zdarzeniach związanych z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4, na zasadach opisanych w załączniku nr 5, uwzględniając właściwości sprzętu poddanego dekontaminacji oraz środków użytych do jego dekontaminacji.

6. Utylizacja odpadów poakcyjnych.

Utylizacji podlega wyposażenie jednorazowego użytku, sprzęt który uległ uszkodzeniu oraz elementy wskazane przez PIS MSW/PIS wykorzystywane w strefie zdarzenia związanego z zagrożeniem czynnikami biologicznymi z grupy 3 lub 4. Proces zabezpieczenia odpadów opisany jest w punkcie 3.4 i nadzorowany jest przez PIS.

Powstałe odpady podlegają procesowi utylizacji przeprowadzonej przez wyspecjalizowaną firmę, zgodnie z obowiązującymi przepisami i zakresu wynikającego z umowy.